

ORBIS TYPVS UNIVERSALIS IUXTA HISTORICORVM TRADITIONEM.

TABVLAE CVM FIGVRIS ET IMAGINIBVS AB INITIO MVNDI VSCVE NOSTRAM TEMPORIS HISTORIA SACRA ANTIQVA ET NOVA TERRAE TVRQVIAE DESCRIPTIO INTERPRETATIONES METAMORPHOSES ET SIMILIA.

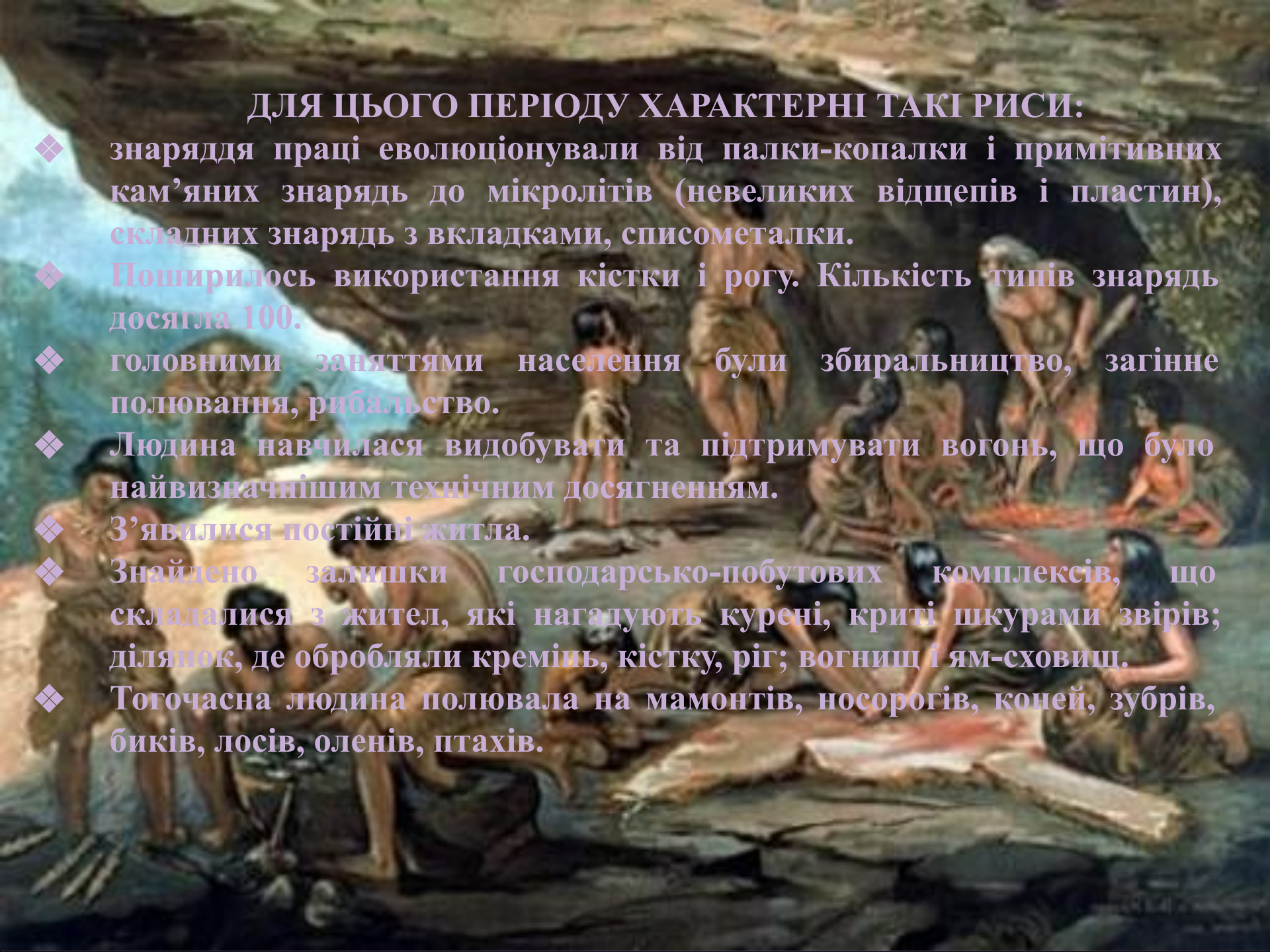

photooboi.com.ua

ДЛЯ ЦЬОГО ПЕРІОДУ ХАРАКТЕРНІ ТАКІ РИСИ:

- ◆ знаряддя праці еволюціонували від палки-копалки і примітивних кам'яних знарядь до мікролітів (невеликих відщепів і пластин), складних знарядь з вкладками, списометалки.
- ◆ Поширилось використання кістки і рогу. Кількість типів знарядь досягла 100.
- ◆ головними заняттями населення були збиральництво, загінне полювання, рибальство.
- ◆ Людина навчилася видобувати та підтримувати вогонь, що було найвизначнішим технічним досягненням.
- ◆ З'явилися постійні житла.
- ◆ Знайдено залишки господарсько-побутових комплексів, що склалися з жител, які нагадують курені, криті шкурами звірів; ділянок, де обробляли кремій, кістку, ріг; вогнищ і ям-сховищ.
- ◆ Тогочасна людина полювала на мамонтів, носорогів, коней, зубрів, биків, лосів, оленів, птахів.

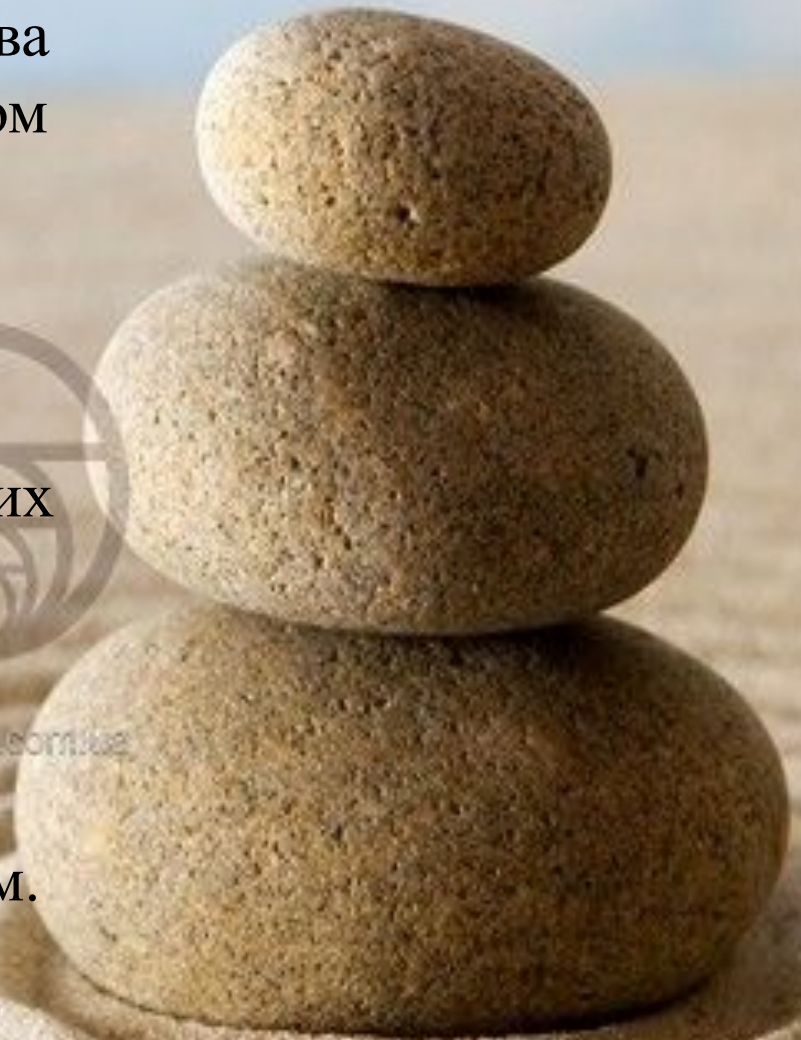
- Утвердилися сучасні післяльодовикові природнокліматичні умови. Великі звірі вимерли;
- Це зумовило вдосконалення знаряддя полювання;
- Найважливішим із досягнень цієї епохи стало винайдення лука, зброї для дальнього бою. Люди навчилися робити силки, сітки, загорожі, мисливські пастки.
- Стало розвиватися рибальство, яким займалися за допомогою гарпунів, сіток, остів.
- Довбання човнів за допомогою кам'яної сокири дало змогу розвивати морський звіробійний промисел.
- Почали приручати тварин.
- Завершилося заселення Євразії.
- Зароджується піктографія (малюнкове письмо). Люди навчилися фіксувати, зберігати й передавати інформацію
- В епоху мезоліту було накопичено значний запас інформації, знань з метеорології, медицини. Були відомі трепанація черепа й ампутація пошкоджених кінцівок. Широко застосовували гіпноз;
- У період мезоліту всередині рас виділилися тілки: у європеїдній — південна та північна, у монголоїдній — азіатська й американська, у негроїдній — африканська й австралійська. Почався процес формування народів. Посилювалася відмінність у темпах і характері господарського розвитку окремих людських спільнот.

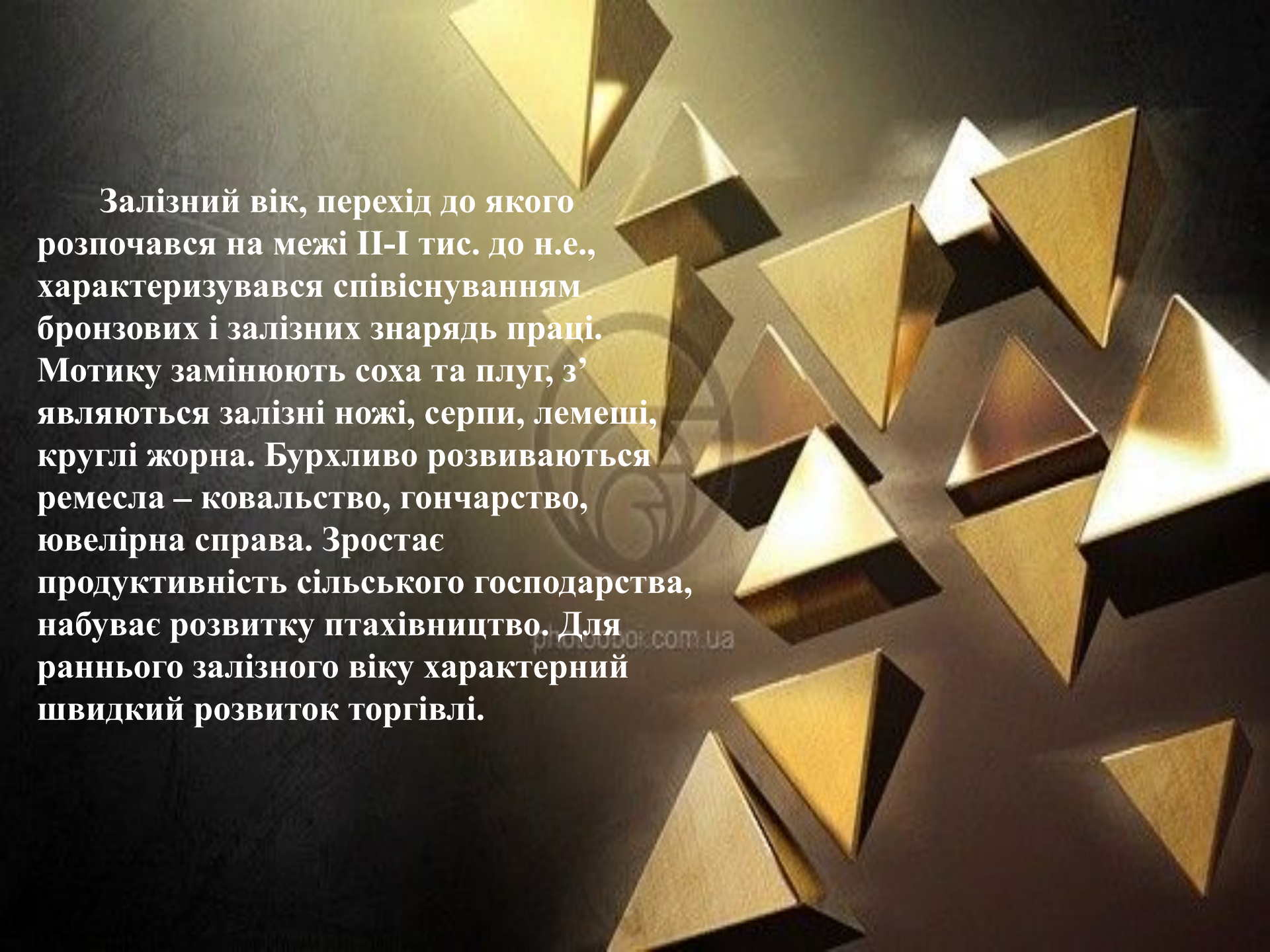
Розклад первісного господарства хронологічно пов'язаний з періодом енеоліту – мідно-кам'яного віку (IV-III тис. р. до н.е.), який простежується лише в окремих районах Європи. Його істотною рисою була поява перших металевих (мідних) знарядь праці великих розмірів, які копіювали кам'яні, дерев'яні та глиняні вироби. Відтворююче господарство в енеолітичну добу стає домінуючим.

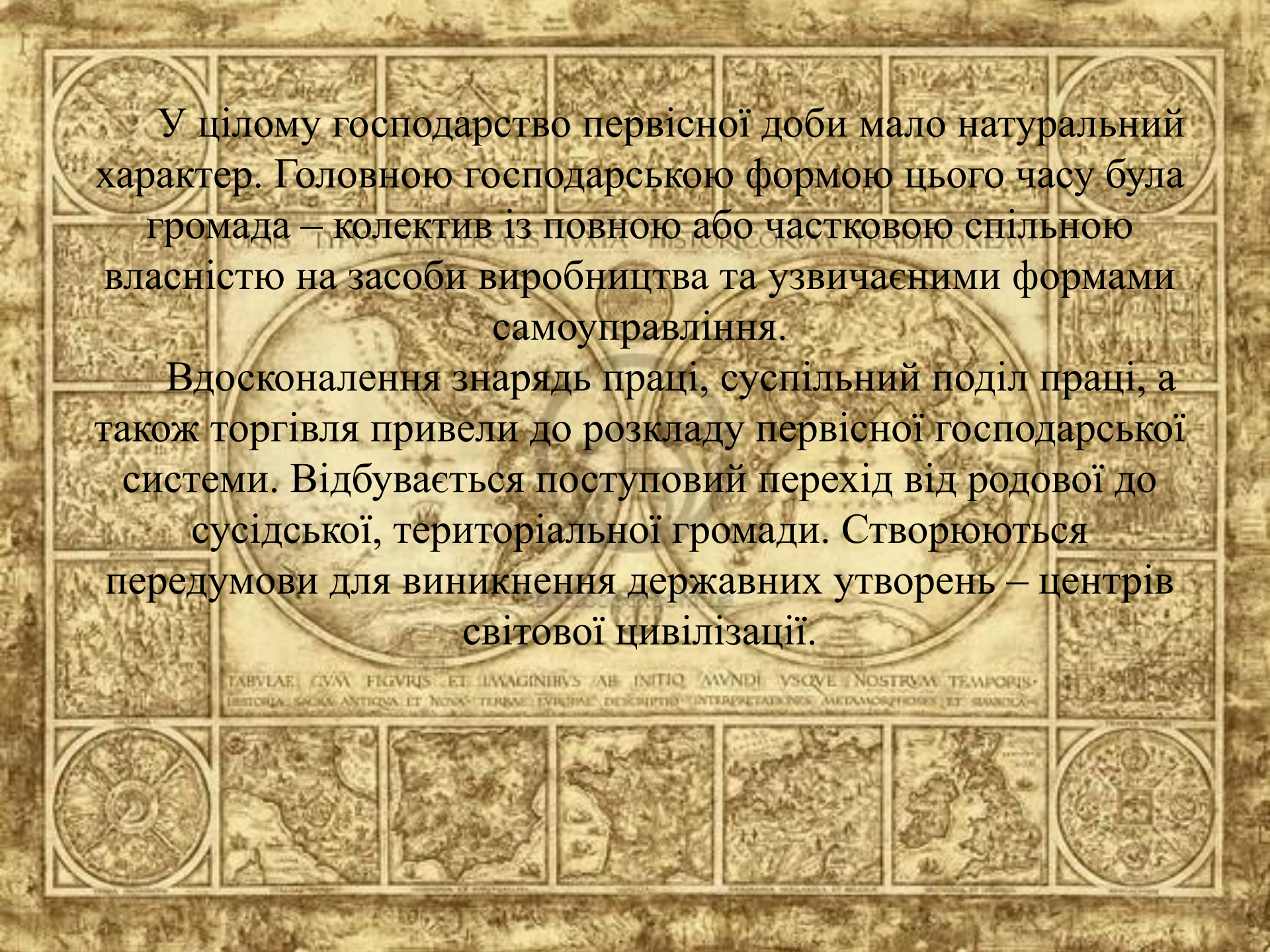

The background features a dark, textured surface with numerous golden, three-dimensional pyramids scattered across it. A faint watermark logo, resembling a stylized 'S' or a similar symbol, is visible in the center. The text is overlaid on the left side of the image.

Залізний вік, перехід до якого розпочався на межі II-I тис. до н.е., характеризувався співіснуванням бронзових і залізних знарядь праці. Мотику замінюють соха та плуг, з'являються залізні ножі, серпи, лемеші, круглі жорна. Бурхливо розвиваються ремесла – ковальство, гончарство, ювелірна справа. Зростає продуктивність сільського господарства, набуває розвитку птахівництво. Для раннього залізного віку характерний швидкий розвиток торгівлі.

У цілому господарство первісної доби мало натуральний характер. Головною господарською формою цього часу була громада – колектив із повною або частковою спільною власністю на засоби виробництва та звичаєними формами самоуправління.

Вдосконалення знарядь праці, суспільний поділ праці, а також торгівля привели до розкладу первісної господарської системи. Відбувається поступовий перехід від родової до сусідської, територіальної громади. Створюються передумови для виникнення державних утворень – центрів світової цивілізації.

КИТАЙ

КИТАЙ

КОНФУЦІЙ

*Західна цивілізація та
господарський розвиток
античних держав*

Греція

- Греція, її численні поліси-держави не могли бути зліплені за єдиним еталоном. Ці міста диференційовані за ступенем входження в аграрну технологічну революцію, оскільки володіють різними ґрунтово-кліматичними ресурсами, різняться за традиціями та звичаями (поклоніння різним божествам), мають соціально-економічні та політичні відмінності. Тому тут два центри тяжіння: Афіни і Спарта, яка конкурує з ними. Але їхні мешканці — громадяни не

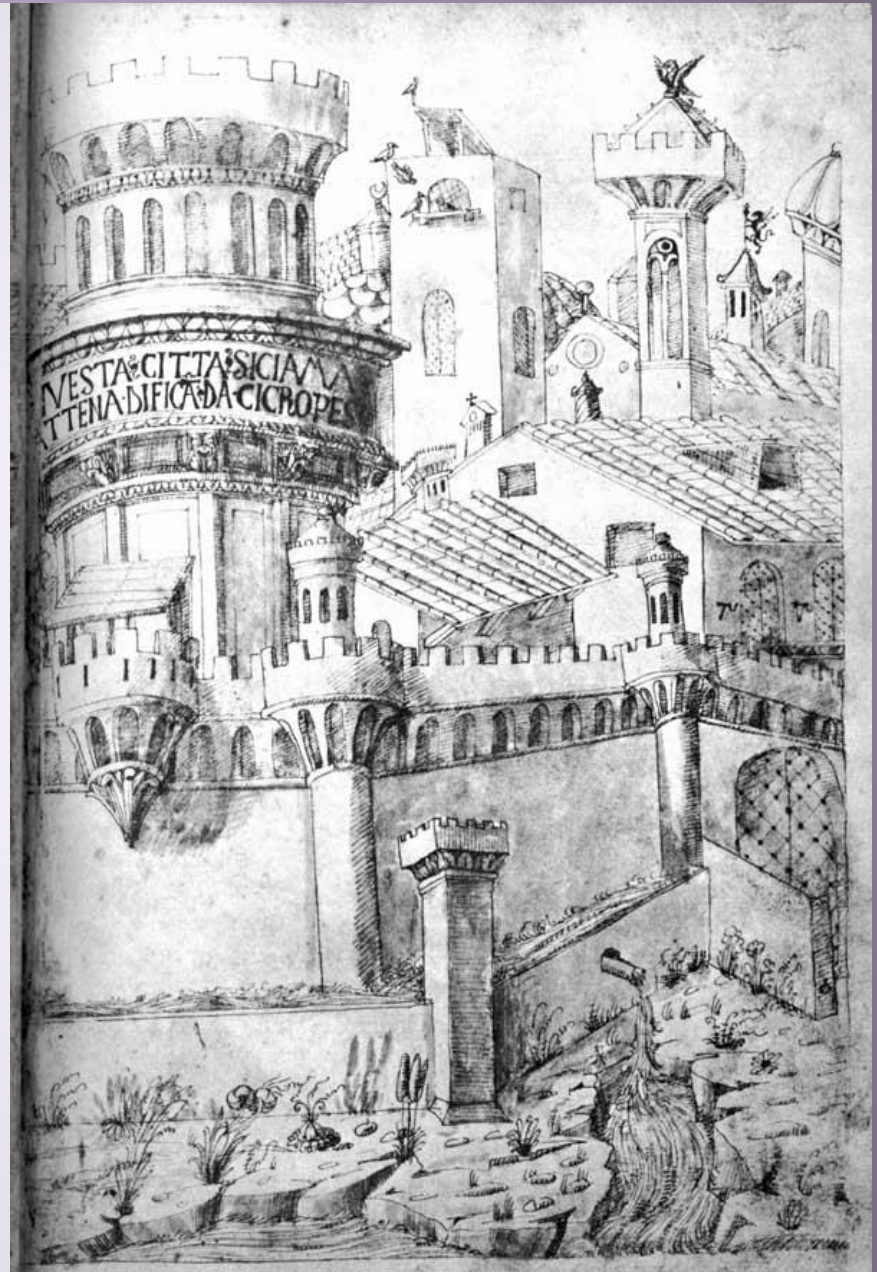
Афіни - економічний і культурний центр Греції

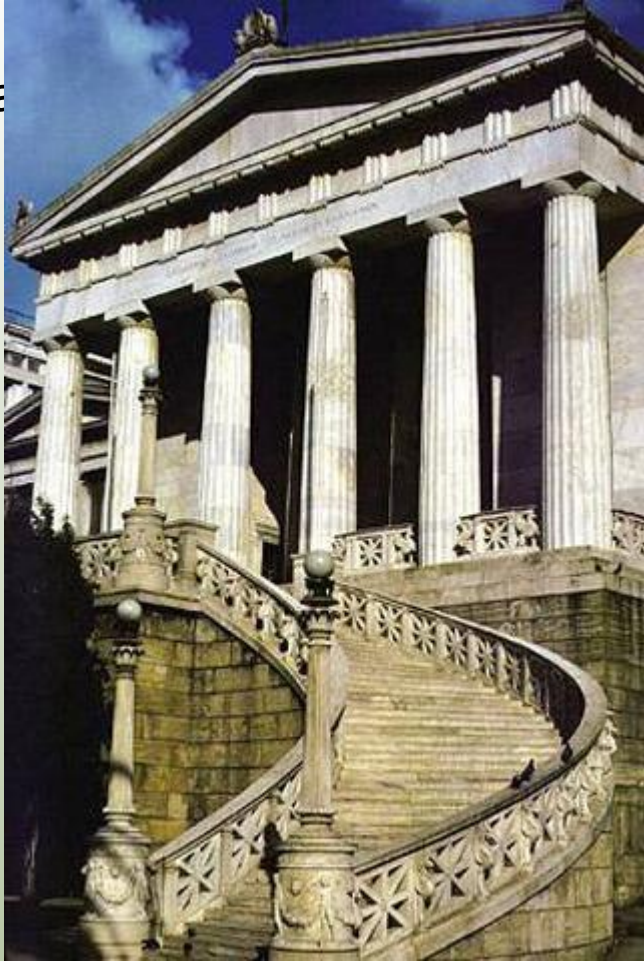
- Афіни — взірець рабовласницької демократії. Її розквіт зумовлений переважним впливом праці вільних виробників. Афіни — економічний і культурний центр Греції. «Держава мала матеріал, камінь, мідь, слонову кістку, золото, ебенове дерево, кипарис; були й ремісники, котрі могли їх обробляти, були будівники, скульптори, ковалі, каменотеси, ювеліри по золоту та слоновій кістці, живописці, емальювальники, різьбярі, люди, які займалися перевезенням і доставкою цих речей як по морю — купці, матроси й лоцмани, так і по суші — каретники, візники, погоничі мулів, а також канатні майстри, ткачі, сідельники, робітники, що прокладали дороги, та рудокопи, кожне ремесло, як полководець — власну армію, мало своїх різноробочих і підмайстрів у артілях, котрі слугували знаряддям і живою силою службового значення. Попит розподіляв і сипав свої доходи. На будь-який, можна сказати, вік і на будь-які здібності».

- «...В Афінах, — казав Салон, — хоча й затвердилося народовладдя, однак голосу і правителю підкоряються тільки одному — закону». Салон (594 р. до н. е.) автор реформи, що анулювала борги селян перед земельною знаттю. Заборонено продаж афінян у рабство, встановлено свободу заповіту, ужито заходів, що сприяли розвитку ремесла та торгівлі. Скасування боргової кабали і відміна боргів завдали нищівного удару по лихварських операціях із землею та її концентрації, а це сприяло введенню сівозміни. Політична реформа знищила привілеї знатних родів (спадкове право обіймати високі посади).

антична бібліотека в Афінах

Усі афіняни були поділені за майновою ознакою на чотири розряди. До першого розряду належали ті, хто одержував зі своїх полів, садів та городів 500 медимнів (медимн = 52,5 л), до другого — 300, до третього — 200 (афіняни середнього достатку), до четвертого — решта громадян. А в Римі станове місце вже визначали гроші.

Реформа Солона має чітко виражену військову мету. Афіняни, яких було віднесено до першого розряду, мали обладнувати бойові кораблі, до другого — служити в кавалерії, до третього — в піхоті, до четвертого — гребцями на кораблях. Реформа віддзеркалює основу Афін: суспільство тримається на рабській праці, що забезпечується воєнними методами

Мислителі стародавньої Греції

Платон
Ксенофонт

Арістотель

Р И М М

- Рим — рабовласницька держава, що склалася на основі родоплемінного устрою. Римська імперія виникла на ґрунті, який заклав Гай Юлій Цезар (народився у 100 р. до н. е.), котрий у межах республіки створив військову монархію.
- Римська імперія досягає своєї найвищої могутності у II—I ст. до н. е. Зникає з історичної сцени

- Сільськогосподарське виробництво велося в особливій формі землеволодіння. Реформами царя Сервія Тулія (VI ст. до н. е.) було покладено край общинному землеволодінню.
- Великі латифундії в багатьох містах ведуть спеціалізоване виробництво, тобто існує розподіл праці — підґрунтя для зародження грошово-ринкових відносин. Вони ж і визначили переваги середніх господарств, зокрема на основі оренди.
- У грошово-ринкові відносини залучаються провінції. Ведеться активна торгівля з Іспанією, Сирією, Близьким Сходом.

- У Римській імперії ведеться активна оптова і роздрібна торгівля. Багато купців і судновласників із провінцій стають римлянами. Купецькі крамниці, склади стали невід'ємною частиною як Рима, так і інших міст. Набувають поширення крамниці одного товару.
- На початку II ст. за імператора Трояна (виходець з Іспанії) було побудовано п'ятиповерховий Троянський ринок (150 крамниць-магазинів).

- Римське сільське господарство було і великим латифундистським, і дрібнопомісним. Його вперше описав Катон.
- Римське середнє господарство на основі розрахунків римських економістів повинно мати площу в 240 моргинів (близько 100 га), а там, де культивувався виноград, воно було значно меншим.

- Земельні відносини — основне питання в житті Риму. Про значення сільського господарства для Риму свідчить наявність літератури з цієї тематики, що тиражувалася в імперії. Пліній перелічує 146 римських і 327 чужоземних творів з питань сільського господарства, які він використав, складаючи свою «Природну історію».
- Почесне місце серед авторів посідають Катон, Варрон і Колумелла.